

DOMOVINA

MÉSZECSNE NOVINE ZA SZLOVENSZKI NÁROD

II. LÉTO

BUDAPEST, 1921 OKTOBER 30-TOGA

11. NUMERA.

1921 szeptember 19 i 20.

Nas máli národ je dvé léti v nepredvidécsj kmici zsvio, Grda gósztá csrna meglá je pokrila lúszto i odlócsila je je od céloga szvéta. Velki národje szo li csrno megló vidli i né szo mógócsí bili na pamet zéti, ka pod tém pokrilm miszlécse, obcsútécse, szvojo volo majócse lúszto zsvié.

Vtoj kmici je lúszto prevecs teski zsiték mélo. Kmicsna, mrzla meglá je vsze dúse prehodila, notrisze zgrízla v szrcé lúszta i zasztavila je nazvészcsenye obcsútécse cslovécse dúse. Vszáko gibanye je memógócsé biló. Lúszto sze je nancs tózsiti né megló i csi bi sze tózsilo, nikoga je né biló ki bi tózsbo z csisztim szrcom z postenym poszlúhno i ki bi brezi zapelávanya brezi rúzsni poszebiczni cílov lúszti isztinszko tróstajócso récs znao praviti.

Zsaloszten sors za eden národ po natúri veszéloga szrcá! Presztraseni, v szrci v dúhi pobiti, v szitki na níkoj szprávleni lúdjé szo hodili, kak ténye. Radi bi goriszkrícsali: „Oh Bóg, zakaj szí nász osztavo, zakaj szí nász povrgo, zakaj szí nász na té sors oszódo! Gibati sze scsémó, ali nase kotrige sze ne genejo, tak da bi leszene bilé. Gúcsati scsémó i z nasi vúszte ne príde vó glász. Velki lázsi sze grózsajo okóli nász i némamo mógócsnoszti szkrícsati: né je isztina, lázsi szo tó, mi níksaga tála némamo v nyimi. Ne csúje nász niscse. Glász nas, tak da bi zmzrnyeni bio, ne letí tá po zrákí“.

Ali priso je dén, velki dén szvekloszti. Dúseвна mócs zvézanoga, potezenoga lúszta je bilincse raztrgala, gósztó kmicsno megló je na eden cajt raztepla i dúgi cajt zapréte, pobite dúse szo sze óprle i gúcsale szo. Gúcsale szo, kak li netúzsne naivscke dúse znájo gúcsati. V ócsáj szo szkuzne blízcsile i z vúszte szo isztinszke recsí tekle vó. I na ednók — tak da bi z zemlé zraszle vó — szo zásztave plavale v zrákí i na prszaj lúszta szo sze kokárde kázale i na gósztí, kak gósztí dezs, je cvétje letélo doj z nébe.

Lépi, szmejcési dnévi szo bili. Szlobodno nazvészcsenye vole, csúténnya ednoga máloga zvézanoga i potezenoga národa.

Zaman je tezsila kmicsna gósztá meglá lúszto, zaman je biló dvé léti drzsécse laganye, zaman velko norlavo obétanye, zaman velke recsí, zaman jálno nanyéjémánye: med doszta jezéro lúdmí sze niti eden né najso, koga szrcé bi sze pokvarilo, mislénye preobrnolo. Britki návuk za one, ki z zapelávanyem, z lázsami, z noriov, z húdobov, z hamísiov scséjo szvoje cíle doszégnoti.

Csi bi bili lúdjé z dvojcésim dúhom, etak nyim právim: Lúdjé, velko, lépo i znamenito délo szte vcsínoli. Niscse je némógócsí, kakkoli bi zmoszen bio, té dogotke znicíti. Má bidti, ka escse teski dnévi csákajo na nász, má bidti ka je escse osztalo trplénýe za nász, ali tó, ka sze zgódilo, niscse nede mogo zatajiti i niscse je nede mogo z historie vó zbriszati. Lúdjé, szvoje imé szte notriszpiszali v historio. Od téj dnévov do vasi porodje escse v dávni cajtaj doszta prepovedávali, i piszali, i gizdávi bódejo na szvoje ócsáke.

Velka kmicsna meglá je zaztorjena, z jálnoszttjov, z hamísiov naprávleni velki lázsi szo vnicsesz vzrseni. Z daj szo oni, ki szvétovno mócs v rokáj drzsíjo, zvédli, kak sztojí nase délo. Zvédli szo, ka nega tó národnoga jedinszta, nega bratovne lúbéznoszti, nego jeszto brezpametní imperalizticsni cíli, jeszto prevelko zselénýe ládanye i jeszto prekiéta szila, pritiszkávanye, brezpametno vértivanye, tiranizmus, mantra, nevola i prevelka nezadovolnoszt. Né trbé dvojití: té dnévi prinészjo szvoj obilen szál.

Téj dnévi nasemi máloomi národí na vekveke znameniti bódejo. Szvét je zvédo, ka Vendi jeszto na szvéti, ka májo szvojo volo, szvojo kulturo, szvoj poszeben národen zsiték, ka szo né nikanévrdéne cote, stere stojkoli szlobodno lúcsi eszi ali pa tá, ka szo né dróvni pénezi, steri sze lehko tásénkajo, nego szo szrcsni, batrúvni, szébeobcsútécísi lúdjé, ki nescsejo zsvi mréti i nescsejo sze vednom drúgom národí raztopiti dati.

V téj dnévaj je nase lúszto szamó szébe szpoznalo, vkúper je zaraszlo, vszáki je lehko vido, kelko li nász jeszto: vszi szmo edne vole, ednoga stímanya i ednoga mislénya. Mi szmo szamí szébe najsli, szpoznali szmo, kakso mócs mámo vuszebi, csi vkúperdzsimo, csi vszáki cslovcek szvojo volo vkúpnój volí podvzrsze. Nase lúszto je szpoznalo szvojo vrédnoszt. Né trbé dvojití: tó szpoznanye escse obilnési szád prinészé. Z nasega lúszta je v téj dnévaj szébeobcsútécísi zaveden národ gráto. I escse vecs: szpoznali szmo, kakoli sze zgodi, li edno pót mámo pred szebom; z szrcsnošttjov z batrúvnoszttjov moremo po toj póti hoditi, i tak moremo szvojo volo, szvoje csúténýe glásziti. I csi szmo gli máli národ, i csi gli némremo szvétovno politiko z lasznov mocsójv preobrnóti, mi túdi mámo glász, túdi mámo szvojo volo i szvoje mislénye. Máli fticsek szmo v seregi velki fticsov, ali máli fticsek túdi má glász i túdi má pravico po szvojój príliki popévati, i szvoj zsiték tak pelati, kak me natúra vózméri.

NASA SZTÁVA.

Szloboscina drága, lépa!
Minóla szí, tak kak léta...
Dobroće vecs nem' poznali,
Martyrje mo vszi pomali.

Pope szo nam vrgli v vózo,
Szlávski „vlák“ je nyé né vozo,
Péski szo je v Marburg gnali,
Mantrali... pa néj pomali!

Lúdsztvo je zdaj brez pasztéra,
Brezi trósta, brezi méra,
Zjocsom lézse, zjocsom sztáne,
Nema krúha, nema hráne.

Od Vógrov bár szilje mámo,
Szlávom za tó dámo vámo.
Nemremo mi vecs szvétí,
Zobszton je vesz trúd zse eti.

Csí eti scsémó szvétí,
Radoszt i blájszensztvo méti:
Primlímó vszi za osztér mecs,
Gvúšno krájnecov nede tó vecs.

Károly král odrrügim v Vogrszkom országi.

Vogrszki ország je od 21-oga do 25-oga októbra pá velke historicsne dnévaj prezsvio. Károly král je odrrügim v Vogrszki ország priszo. Zdaj túdi tak, kak odprvim brezi znánya Horthy ravnitela, miniszteriuma i národ-noga gyűlése.

Károly král je z kralicov októbra 20-oga na Sváj-cerszkom blúzi Zürich városa na letécsi masin szeo i po zráki sze je v Dénesfábo (Sopron vármegyöv) pripelo. Na drúgi dén szta král i kralica v Sopron város prisla. Sopronszki csesztinicie i vojszka, tak stimajócsi, ka sze tó z dovoljénym ravnitela, národnoga gyűlése i antanta godi, szo priszegli na krála. Král je pod vodsztvom Rakovszky Istvána nóvi miniszterium voimenúvo. Gda je Horthy ravnitel tó zvédo, molécs je proszo krála, naj sze nazájpovné i naj ne szúne ország v pogúbelnoszt. Ali lagvi tanácsdávajócsi szo králi drúgi tanács dáli. Tak sze je zgódilo, ka sze je král z málov pod Lehár ezredesom i Osztenburg órnagyom sztojécsov vojszkov próti Budapesti odpelo. Antanta kormányi szo vogrszkomí miniszteriumi na znánye dáli, ka níkák ne dovoljó, ka bi Károly král v Budapest sao, szószedni országie szo sze pa z bojnov prtli cíi sze tó zgódi. V tom sztálisi je né bíla drúga pót, kak krála príhájanye v Budapest z szilov zasztaviti. Národna vojszka je pred Budapestom goriposztála, egyetemszki diácke szo nyéj pomá-gali, málo bitje je posztanolno, bratovna krv je tekla. Osztenburg órnagya vojszka je zgúbila, král sze nazájpotégno v Tatatóváros i od etec szo ga v tihányzski klóster odpeltali. Ka nam priszedni dni escse prineszjo nevémó. Novine písejo, ka antant Károly krála na káksi angluski gyarnat csé internálnivati.

Vogrszkoga országa pórgar je v tétj zsmetni historicsni dnévaj velko dúsevo mócs i vkúprdzsánye kázali. Nájmre pa Budapest je celó míroven bio. Gda szo blúzi Budapesta púke pokale i stíki dúdnjali, lúdjé szo oprávlai szvoje délo, nindri je né bíló níkse rebericé, rávnocs né edne glasznése recsi. Horthy ravnitel je

v ednom raszglasúvanyi vszém pórgarom nájmre pa budapestinszkim délavcom szvoje hváló na znánye dao za nyigovo példno oponásanye.

Vsze sze zgódilo tak, kak je v sztári indasnyi krónikaj napiszano. I gda mi nasím csítelom té zgodbe na znánye dámo, z celov dúsov je proszimo, naj ne pozábijo, ka v historicsni dnévaj zsvémó, ka mocsen historicsen vóter súmi prék po szvétí. V ednom létí sze vecs godi, líki drúgócs v sztotini lét. Zdaj v dnévaj zsvémó, stere do nasi otrocke szvetili i od steri do velke knige napiszane. Záto povrzsmo nas vszákdenésnyi obráz i nase vszákdenésnye mislénje i naszlányajmo sze na vekí-vecsne isztine. Zmozsen historicsen vóter leti tá po szvétí, ali né sze trbé od toga vótra presztrasiti. Tó tak more biddi. Li zmozsen vóter je mógócsi zrák zcsisztiti, megle pa obláke raztoriti i nóvoga szitka szémen poszėjati.

A Határmegállapító Bizottság jogköre.

Lipovšek, a muraszombati kerületi főnök (vagy főszolgabíró, ahogy magát újabban nevezi) egy hirdetményt küldött minden faluba, amely a lapokban is megjelent. A hirdetményben a „tudatlan népet“ ki akarja oktatni a „Határmegállapító Bizottság jogkörét“ illetően. Kijelenti, hogy teljesen kizárt dolog, hogy a Határmegállapító Bizottság egész falvakat vagy községeket saját akarat szerint máshová csatolhasson. Kijelenti továbbá, hogy a Határmegállapító Bizottság a határmenti falvak hat megbizottját hallgatja csak ki, másnak tilos a Bizottság előtt megjelenni, és hogy minden ilyenmű kísérletet a törvény teljes szigorával fog megtorolni. Figyelmeztet továbbá arra, hogy az állam biztonságáról szóló törvény az állam elleni vétségeknél halált vagy 20 évig terjedhető fegyház iról elő.

Ezzel a hirdetménnyel szemben teljes nyugalommal és tárgyilagossággal a következőket kell megállapítanunk. A nagykövetek tanácsa nyilvánosságra hozta a Határmegállapító Bizottság működését szabályozó elveket és hatáskört. Eszerint a bizottság mindenekelőtt a békeszerződésben kijelölt határokat a közigazgatási és a helyi gazdasági viszonyok tekintetével pontosan meghatározza, hogy legalább ideiglenesen világos helyzet keletkezzék. Amikor a bizottság ezt teszi, azt a kérdést is megvizsgálja, hol és a határvonal mely részében szükségesek lényeges változtatások. Azon szakaszokat, melyeknek a bizottság ítélete szerint változtatások szükségesek, mint „ideiglenes“ határokat jelöli meg és a végleges határvonalat beható tanulmányoknak veti alá. Ha ezen tanulmányozás közben a bizottság arra az eredményre jut, hogy változtatásra semmi ok nincs, akkor a határvonalnak ezt a részét saját hatáskörében véglegesnek minősíti. Ha azonban arra az eredményre jut, hogy változtatás szükséges és pedig oly nagy, mely a bizottság illetékességét meghaladja, akkor erről a Népszövetségnek jelentést tesz.

Ez az igazság. Ezt az igazságot semmiféle hirdetménnyel nem lehet megsemmisíteni. Jugoszlávia független ország, saját határain belül tehet amit akar, tehát hirdetéseket is megfogalmazhat és kiragaszthat, azonban

nemzetközi kötelezettségek alól ki nem vonhatja magát.

Ezeket itt minden harag és igyekvés nélkül teljesen tárgyilagosan meg kellett állapítanunk. De tovább megyünk. A Határmegállapító Bizottság programja szűkebb, mint a Millerand-féle kísérőlevél megállapításai. A jugoszlávok hivatkozhatnak arra (és fognak is arra hivatkozni), hogy a Millerand-féle kísérőlevélhez nekik semmi közük, az rájuk nézve nem kötelező. De ezt a levelet Franciaország jelenlegi államfeje, az európai politika vezetője adta ki, tehát oly erő és hatalmasság, melyet minden európai nemzetnek nagyon is respektálnia kell. Lám, Ausztria a velencei szerződésben kötelezte magát, hogy a Millerand-féle levél értelmében véghezvitt határkorrekcióknak aláveti magát.

Azok tehát, akik a Határmegállapító Bizottság elé igyekeztek és ott véleményüket nyíltan megmondták, nemcsak az ember ősi veleszületett joga alapján védtek létük alapjait, ami minden teremtet lénynek nemcsak joga, hanem kötelessége is, hanem a formai jog alapján is helyesen jártak el. Lám, a jugoszláv hatóságok sem tehettek egyebet, minthogy a jogtalanul elhurcoltakat és letartóztatottakat szabadon bocsátották. Ezek az emberek Jugoszláviának a nagyobb szolgálatot tettek, mint azok az emberek, akik örökös családságokkal, félvezetésekkel, nagyhangú szavakkal teljesíthetetlen és megvalósíthatatlan légvárakat építenek. Népünknek a Határmegállapító Bizottság előtti megjelenése a hosszú időkön át terjesztett ködöt eloszlatta és a szerb politikuskok részére is világos helyzetet teremtett. Gondolkothattakafelett, vajjon országuknak javára szolgált-e, hogy határuknak legkényesebb részén erőszakkal lenyűgözve tartottak oly népet, mely létének alapjától van megfosztva.

NOTRIPOSZLÁNE PÍSZME.

Gda je Bóg Krájnca sztvóro . . .

Etak sze dá cseti vu nasoj „Domovini“ pod deszé-
tom numeri, ka: „Gda je Bóg Krájnca sztvóro, biló je to
delo nóro“. Z taksemi recsni je krájncki szpévník-píszmár
ocisveszen szód vópovedo ober szvoje krájnckze rod-
nyáke na vesz krájnckesino.

More bidti, pripetilo sze je vednom vrémeni, ka bi
edna z szesobm nikak né zadovolna, nikak né v méri
zsvócsa, kúmrava, paróvna vrana, stera sze je vu szvo-
jem poszebnom zrácsnom potúvanyi, bole povédano:
vu tepesiji zablódlá i vu krájnckom Karszti Sznejnck-
a na vizsiko planiho namérila, gde okóli glédavsa, nindri ne
vidi, ne nájde zemelszki zsitek, né zemelszko veszélje; v tom
szamo sztojécsnosztjom jó grozen sztráh pohodi, tak,
ka pri nyénój szkrádnvoj szapijemánye odszkóci zsnýe
nyéna zmantrána para i zednim káple zsnýe lúcsanya
eden, szpodobne nature „fantí“ kranyicsék.

On kranyicsék, steri je nindri né zadovolen, nindri
ne nájde szvoje cíl szvojeja právoja sztvorjénja, szvo-
jeja isztinszkoga pozványa zsitka. Imenúvana mati nyemi
je preminóla i szinek drkajóci kiantas nasztáne i kak
mórszki joklavec nezstanoma pláka, jécse, brecsi, hra-

bucsi i drcse po etom velkom szvéti, steri velki szvét
je nyemi izdag premáli — ednók kak resetár, teda kak
kocséberie kocsébar, toti vszgdár poszebno jedino kakda
hórcsek, ino obtrétjím, kak lazzlivi puntar, hujstár. Té
tri mestrie dobro razmi, z sterimi pohodi Ameriko, po-
hodo je nasega Vogrszkoga országa, nájmre pa Vendszloven
krajino zednom líki i spion; z trétjov mestriov je pa po-
drkao Szrbio — gde vszáki szrbiscsico má — i tam,
v Belgrádi je nezahváno szvojeja caszara zatájo i z lázsmi
naso Vendszlovenszko krajino vópokódívao. Belgrád onomi
„frfótá“ kranyicséki „fužina“ = zaleténomi kranyicséki
je Belgrád vezdák dinárszka bajca, tecsasz, dokcs ga
Szrb doli ne szrpi. Onda Krányec, ti na zemli krétsi
krt, kama bos sze teda vrtao?

Zdaj sze v Alsóendavo setújejo naszúnóti krájncki,
ár szo tam velki falat — brezi pecsine — zemlé várali
zsnývum krtnom nózsom, nego resetár-kocséberszki
Krányec, nezás: z krvávím trédom szí mores krüh pri-
praviti, ár zemla to zselé.

Velko-velko znanosztj potrebuje plemeniti polodszto,
vékso znanoszt, kak je te nájdugsi Krányec vizsiki, to pa
ne szlisi krájnckzkoj mestriji. Osztani Krányec na dale
posteni resetár, posteni kocsébar, ali ne hocsi polo-
delavek-kmet bidti priász i ne boj vise spion. Tú szí
zdaj tóvaj? Ecsse edno domácsó hasznóvito szlúzsbo
más: razdrápa nadale tvoje vizsike pecsine na nize-
nize, ka do nize od nébe, kama — vu „parádiž, kak
tóvaj ne prides, i razlucsi kaménye.

Vrzsemo eden krátki pogléd na nyegovo domácsó
návado, vidimo, ka Krányec vu szvojem sztanýe, vu
szvojem orszáji okóli szvoje hízse kak tiranus goszpo-
darúva teda, gdare nyegova szkrbliva delavna zsená na
nyénój csontnoj hrbti neszé tesko bremen, gnoj, na velki
brég, on pa teda pipájocs kre nyé prážno, kúmravo
mandiga: ali pa, gdare z kólami má kakso pót, teda on
számec, na kóla sze szprávi i máno na hrbet lezsécs,
páli z pipov v zóbi, zija próti nébi, doklan zsená nyeg-
ova peski goni v kóla naprezsene kravice.

Pod taksov nevalánov kulturov Vendszlovenszka
krajina nemre, neszmi bidti, né osztanóti, tém ménye
sze tázseleti, ár mi mámo szvoj jezerolétén Vogrszki
ország i nasa kultura je vész szótél véksa, plemenitása.

Vas-Zala vármegyéva vendszloven — vu zdásnyem
poroblena — krajina, gde sze vdljég vlecsé nasa zsva
Móra i vnyó tecsécsi Dob, Mókus, Jordan, Csrmec z szár-
rov Ledavov, stera i zléve sztráni túdi vész bezsécse
bizsire potoke jenlé vszbe, tak vsza tá, gde sze v Móra
vlejší, odnet gori do Rábe z ravnicami, dolinami z bregmi
vsze-vsze nász Vendszlovene dosztája z nasim vendl-
szloven vogrszkom jezikom vréd.

Kak nemirna ftica na véki, letécs od grmicska do
grma, od cvéte do cvéta, od meszta do meszta, tak
hodi moj miszéo od vesznice do vesznice, od hízs do
hízse, od poznanca do poznanca, od brata do brata i
molécs zdúháva: Bojmo szlozsmi, sztálno vkúprdzsési
póleg nasega Vogrszkoga országa i níksaga túhinszkoga
lúdsztva prilízavanye ne poszlúhnemo, onih bedászte
recsi ne szpoznavámo né domá, né v sóli, né v cérkvi,
z recsjóv: nindri né i ne oszvojimo ka je né nase; ne
dájmo sze zapelati.

Cstémo vórno i bátrívno na nasoj zemlívsi poprék naso
„Domovino“ vu sterom dobre, práve vendszlovenszke
recsi, vucsevne cstenýe mámo dobti. Ne dájmo sze
presztrasiti od oni zlócseszti tepesov i ne zdavjimo sze!

Verjem, verjemo vu Bógi, ki — na probo dévsi —
nász oszlobódi od tátov i verjem, pride eden sztrasen
vihér, steri popádne resetára z szvojim leszenom resetár-

szkom törmom vu zrák i ga odneszē, odpihne tā, kama je valon, tā na nyegovoga krajnszkoga Grintavec-a, gde ga tak doli poszadi, kak ona vise z poznana vrana je csinila z „fantiē” krányicsekom.

Tecasz pa z csisztoza szrcā, kak szmo sze vcsili enkrāt, popėvajmo, nájmrē pa eto lėpo viso-peszem tak, kak eti sztoji.

HONFIDAL.

p Andante *f*

Ti - ed va - gyok ti - ed ha - zám e szív e lé - lek

Kit sze - ret - nek ha té - ge - det nem sze - ret - né - lek?

Szent - egy - ház keb - lem bel - se - je ol - tá - ra ké - ped

Te állj, ha kell, e tem - plo - mot el - dőn - tőm ér - ted.

L. M.

DOMÁNYI GLÁSZI.

Kak szo Jugoszlávi naso krajino dóbili? Dr. Zolger, ljubljanszki egyetemszki profesor je v „Slovenskom Národ” eden cikk napiszó, v sterom napredáva, kak szo sze jugoszlávské gránice ředile v Párisi i v St. Germaini. V tom cikki je nájbole csűdno íó, ka szo velki i prestimani francuski politikuse, kak Clemenceau i Tardieu nájvisisega tanácsa szodbo pohamisnivali, li tak szo jugoszlávi mogócsi bili vezdásnye gránice zadobiti.

„Csi bi francuski delegatuske i expertje (kak Clemenceau, Tardieu, La Roche i. t. n.), pise Zolger, nam nē na pomócs bili, tē bi v Marburgi zdaj nē Jugoszlávi lādali i *Vendi bi pod vogrzkim lādanyem osztali*, Karinthio bi pa szploj zgűbili. Karinthio je nam nájvisisi tanács koncovno dojpovėdo i nē bi go nigdār dóbili, csi bi Clemenceau pri piszanyi kontraktusa na Karinthio gledőcse szkoncansnye nē vőnyao. Tardieu je tūdi nisternokrāt szkoncansnye nájvisisega tanácsa i preztoricsne komisze na nas sztrān vőpovpravo.

Nájvisisi tanács je vprvi szeja naso na Vendonio gledőcso prasnőo popolinoma dojpovėdo, rávnočs csűti szo nē stēli od toga ka bi mi Vendonio prėkdóbili. Ali pā szmo szreco mēli Francűze na nas sztrān zadobiti. Li z nyűvov pomocsjőv szmo mogócsi bili amerikanszke angluske i japānszke zavűpavnike na nas sztrān zadobiti, ár szo sze tē lűdjē vszīgār li na preztoricsne zroke, na Műro, kak na naturszko gránico zezávai.”

Mi vsze tő z csűdivajőcsimi ocsmāi csűtmo i dobro szzi zamerkamo. Nasa krajina je próti voli nájvisisega tanácsa k Jugoszlávii prikapsena bila. Tű je tūdi tisztā hamisia dēlala, stera sze v Slaviča knigi tak szveklő vőpokázala.”

Gazdasági vonatkozású kérdés. A sok megható jelenet közül, amelyek a szeptember 19-iki és 20-iki nagy napokon lejátszódtak, öröksűk meg a következőt. A jugoszláv hatóságok ismerve jól, hogy állanak, a határ-megállapítóbizottságnál ki akarták erőszakolni, hogy

községenként csak hat ember hallgattassék meg. Ezeknek is írásban kellett felelnők. Abban a hiszemben voltak, hogy ezek a kijelölt emberek áradzni fognak Jugoszlávia dicséretétől. Nem láttuk ugyan valamennyi feleletet, de mégis azt hisszük, nem volt egyetlenegy sem, amely a jugoszlávok szájaize szertelt lett volna megírva. Azonban módunkban volt többet olvasni. A vend nép valóban megható módon írja le a maga helyzetét és a maga vágyódását vissza Magyarországra.

Az utolsó kérdésre, amely így hangzott: „vannak-e a községek esetleg valami gazdasági vonatkozású kérdései?” az egyik község ezt felelte:

„A község gazdasági vonatkozású kívánsága: Magyarok voltunk és Magyarok akarunk lenni. Múltotassék minket visszacsatolni Magyarországhoz, mert Magyarország nélkül e nép nem élhet, az emberi életmet és a marhatakarányt mind Magyarországból szerezűk. Mert magyarok vendek vagyunk, a mi írásunk hasonlít a Magyar íráshoz, szerb és szláv írást nem ismerűk, az ő nyelvűket nem értűk.”

Rőszler. Nem ismerűk őt, a keresznevét se tudjuk, de álljon itt e néhány egyszerű sr emlékezetének. Idegen neve dacára magyar volt testestől-lelkestől, abból a csőkőnyős, nehezen mozduló fajtából, amely tűr, tűr, ameddig tűrhēt, de azután egyszerre csak fellobban benne a férfivirtus. Egyszerű falusi ember létere nem tűrhette, hogy nőket bántalmazzanak. Védelműre kelt. Jugoszláv zsandār golyója életét kioltotta. Nem volt nagy űr, nem volt nemes ember, de nemes volt a szíve és nagy volt az erénye. Vértanúságának emlékét megőrizűk szívűnkben.

A zászló. Az embereket nagy pénzbűntetés és bezárás terhe alatt arra akarták kényszeríteni, hogy szerezzenek be jugoszláv zászlókat. Az iparosokat és kereskedőket azzal fenyegették meg, hogy elveszik tőlük az ipar-egedűt, ha nem szerzik be és ki nem tűzik a jugoszláv zászlót.

„Hát hány embernek tűzték a szívébe ezt a zászlót”, kérdezte egy egyszerű iparos ember.

Hányank? Jött az annyira vart határ-megállapító-bizottság és amerre ment, nem látott egyetlenegy jugoszláv zászlót. Hanem egyszerre, mintha földből nőtte volna ki, kezdenek égnék meredezni a piros-fehér-zöld zászlók, az emberek keblén feltűnedeznek a piros-fehér-zöld kokárdák, a szép vend leányok fejéről piros-fehér-zöld pántlikák lógnak le és az égből — sűrűn, mint sűrű eső — hullanak a piros és fehér virágok zöld levelekkel a magyar automobila. És ugyanilyenek az olaszra is, mert annak is piros-fehér-zöld a színe.

Honnét került elő egyszerre ez a sok piros-fehér-zöld zászló, kokárda meg pántlika? Isten tudja. A magyar hatóság sohasem adott ki rendeleteket magyar zászlók beszerzésére és e hegybéli eldugott falvakban nem is volt szokásban a nemzeti színekkel való ünneplés.

Hát kik tűzték az emberek szívébe zászlójukat: a „zsarnoki” magyarok-e, vagy pedig a „felszabadító” jugoszlávok?

Tű tőváj, tű szí nász ódo. Tő szó kricsali na Trdkovi ednomi goszpódi, ki sze je z Gránicgiljajőcsov Komisziőv táripelo. Tű tőváj, tű szí nász ódo. Jeli znā on, koga sze dosztāja, ka tő znamenűje?

Prokletni Magyaroni je pravo jugoszlávszki major, gda je vido, ka sze nase lűszto nancs ne gene, gda zsandārje z bajonetami idejo proti nyemi. Major je z tőv nyegovov recsjőv nika ovado. Ovado je, ka je dűsevnē mőcs, batrűvnoszť pa szrcsnoszť magyarszka jākoszť.

Neue Freie Presse. Ne pozabimo tó novino. Zsé dávno známo, ka Neue Freie Presse vjugoszlávskoj szlúžsbi sztoj. Zdaj sze na csiszto vópokázalo. Na drúgi dén po velkoi manifestácii je tá novina eden artikulus prineszla, vsterom je tó manifestáció v szploj hamisnom poszvétí notripokázala. Ali tak miszlimo, ka té kamen na nyó szpádne nazáj. Tühinszki lúdjé szo zvéldi, koga szluga je tá velka novina.

Sztraho vlada. „Slovenec“ sze tózi, kaj zdaj v Szlovenii sztrahota láda. Viszki solszki tanács popolno pod terrorom sztoj. Demokrátje szo vse one, ki ne drszijo zsnyimi, pod velko sztrahoto vrgli. Mi k tomi glászi li telko scsémó zmerkati: Ti szí tó sto Slovenec. Ti i tvoji prijátelje szo tó sztrahoto pripelali na vase lúsztvó.

„Novine“ od manifestácie pred Gránicglájácsov Komisziov. Jugoszlávské novine na vékse na znánye zémejo té za jugoszlávne zsalosztne dogotke, z smetnim szrom ovádijo izstino, ka szo Vendi próti nyim i ka sze zdúsov z télov nazájvleséjo v Vogrszki ország. Szamo „Novine“ osztáneho k szebi glihne, kak do etoga mao, zdaj túdi z jálnosztjov scséjo izstino zakriti.

Vednoj rubriki pisejo, ka je szamo *dvéjézero* lúdiv manifestéralo i té túdi szamo záto, ár szo je Vógrí nahujszkali. V drúgói rubriki pa tak pisejo, ka je *szest-jezero* lúsztvá manifestéralo, ali té szo navékse protestantje bili. V trétjó rubriki pa tak pisejo ka je plebiscit bio i vózracúnajo, ka je szamo *trésszeli jezero* lúsztvá votomivalo za Vogrszki ország, *szedem deszél jezero* ji je za Jugoszlávio.

Biló je vecs tak norlavoga déla na szvétí? Piszatel téj novín je szszvojov hamisiov i jálnosztjov zsé tak dalecs priso, ka szem nevé, ka pise. On zsé szam szebé zapeláva.

Ali záto zroke iscse. Táj nyegovi zroki szo prevecs, csúdni. Odprvim tak právi, záto sze je vse tó zgódilo, ár je vogrszki automobil vogrszko zásztaivo méo. „Vszáki razmété cslovek“, pisejo Novine, „lehko previdi, ka je cí zásztaive bio nahujszkali lúsztvó próti szvojoi „lasztnoj“ drszávi“. Mi k tomi li teliko s csémó zamer-kati, vszáki razmété cslovek lehko previdi, ka je Jugoszlávia prevecs zmoznska drszáva, dokecs eden automobil zednov málov vogrszkov zásztaivov nyó ne pride, ár je tó zsé zadoszta lúsztvó nahujszkali próti drszávi.

Od drúgim tak právi, ka szo Vógrí nahujszkali lúsztvó. Li telko scsémó zmerkati, ka szo gránice popolnoma dojzaprété, „gránicsárje“ escse ftice ne púsztijo prék, né ka bi hujszkase prékpúsztíli. I csi je lúsztvó na teliko nadúseno za Jugoszlávio, kak je té mogócse tó lúsztvó nahujszkali próti „lasztnoj“ drszávi.

Od trétjim pa tak právi, ka szo zvón Mikola profesoró najvéksi hujszkasje Krampáts József i Horváth Lórinč bili. K tomi pa zamerkamo: té goszpódje v Ameriki zszívjo, eden méscze drszí, dokecs píszmo odnet k nam pride, i Jugoszlávia sze dónok boji nyúvoga hujszkanya? Tak miszlimo, ka de Harding prezident téva goszpódja vendar v vózo mogo vrzsti, ovak Jugoszlávia nede sztálna.

Ali gda je Klekl vsze tó etak naprédaó, té pa etak nadaláva: *krivice, sztrasne krivice, stere sze tomi lúsztvó gódijo. szo je tirale v protiáraszavno manifestáció*. Nemogócsedojszpízati nevole tezsijo lúsztvó, stere szo je pod vogrszko zásztaivo szpravile: glád, nágota, zapréta zszelénica, v Marburgi bodécsi törvényészék, zapréte gránice, fal zszivina, drági obúteo, drága obléka, i nájszlabésa pravica. Lúsztvó je stélo idi krúh szlúzsit prék meje, ali kormány je nyim né dopúszto. Vecsina lúsztvá je

mogla szpovujsti prék gránice, ár bi ovak domá od gládá mrlí. I zdaj, gda szo célo léto robotíli, naj szí pár métercentov szilgya zaszlúzsijo, zdaj 32 dinárov váme morejo placúvati. Ár nyim Vogrszki ország krúh dá, szo sli pod nyegovov zásztaivov.

Gda Klekl etak dobro vídi práve zroke, zakaj pa té bin dáva hujszkasóm? Klekl vendar tak stima, ka nase lúsztvó voio má mrléti za nyegovo jugoszlávcsino. Csi bi téj zrokov, stere Klekl góri prineszé, szamo eden desztéti tao bio izstina, nase lúsztvó bi leszénó moglo bidti, csi bi né próti Jugoszlávii bíló. Zakaj pa té rédi velke lázse od jugoszlávské nadúsenosztí? Zakaj scsé poszvedocsiti, próti izstini, znányi vszákoga csloveka, ka ka je vecsina nasega lúsztvá za Jugoszlávó? Zakaj gucsi, ka szo szamo protestantje za Vógré, té pa katolicásnci ne trpíjo glád, májo povóli obúteo i obléko, ne hodíjo péski ne noszijo blágo na hrbti? Zakaj pise, ka szo katolicásnci né judáske szzvoje szlovenszke krvi? Klekl naj pazi, ár me katolicásnci poszvedocsiti znájo, ka szo oni Kleklva né zéli za szvojega fiskálisa. I dobro de, csi Klekl „Judásc“ nede szpomíno, ár me ednók nase, lúsztvó — katolicásnci tak kak protestantje — poszvedocsiti znájo, sto je Judás. Bógse de, csi té zmójtene pameti, betezsen cslovek nede doszta gucsio, ár má bidti, ka de nase lúsztvó izskalo onoga, ki je tó nepopízno nevoló na lúsztvó prineszo.

POGLÉD.

Némska pa vogrszka récs. Csi bi Krájnci szvojó recsi od jugoszlávcsine za izstino zéli, té bi nyim némski jezik rávno tak tühinszki mogo bidti, kak je Vogrszki. Né je tak. Oni szamo vogrszko récs odúrjávajo i preci zobé skrípajo, csi edno vogrszko récs csújejo. Ali némsko récs radi májo, némske knige i némske novine cstéjo, gda szo med szebom, navékse némski pregádejo i csi szí eden nas cslovek po nyúvom jeziki nevé zsnyimi zgúcsati, té túdi némsko récs zémejo napré. Zakój volo je vse tó tak? Naj szí glavó terejo na tom oni, kém sze csúdnó vídi. Nam sze ne vídi csúdnó. Mi tak miszlimo, ko do Krájnci med prílikami vogrszki túdi radi gúcsali.

Na vekveke. Dosztakrát szmo cstéli tó récs. Krájnszke novine szo dosztakrát píszale, ka je Vendonia na vekveke knyim prikapsena. Mi ne miszlimo, ka bi tó tak bíló. Ali gvúšno známo, kakoli sze zgódi: *na vekveke* v historii osztáne, ka je zopszto bíló velko pritiszkávanye i zapelávanye, zopszto velka szila, Vogrszki szlovenje szo zadoszta dúševne mócsi méli v najvéksem terrori szlobodno i po izstini vópovédati, ka nyim na szrcé lezsi. *Na vekveke* izstina osztáne, ka je tiszti národ vréden zsitka, steri zszrcsnoztjov batrúvnosztjov ide napré. *Na vekveke* izstina osztáne, ka k vekivecsnoszti li dobre jákoszti pelajo né pa hamisia i jálnoszt.

Pribina i Kocel. Oh dirli dári, fírlí fárlí, eszi poszlúhsaj, ti zsalosztén Szlovín. Zakaj sze szuzis, zakaj szí zsalosztén, vé pa znás, ka más edroga zapeláva, ki tecsasz rova, tecsasz groba, dokecs za té kákse nóvo zapelávanye vó na szkopa. Zdaj je túdi kopo, zdaj je túdi rovo i na szvét je prineszo tvoje najvékse bláj-zszensztó, tó je: Pribina pa Kocel.

Zémi doj krscsák i tak právi vó té iména: Pribina i Kocel. Vinasnyem szvétí, v devétoj sztotini za Krisztusom szta zszívéla. Kralá szta bílá obádvá, Pribina tak kak Kocel. Radoszt naj oblejé tvoje lica, ár te velki odá-

vec, te velki zapelávec tak právi, ka szta szlovenszkiva kralá bilá obádáv, Pribina tak kak Kocel.}

Oh, gda csújes té iména: Pribina pa Kocel, tak szí jeli bár, da bi sze szvét z tehom obráco. Rad trpis vsze nevole, velke mantré, ár znás, ka szta kralá bilá v devétoj sztotini, za Krisztusom Pribina pa Kocel.

Zdaj pozábis, ka szo tvojo kulturo od tébe krajzéli, zdaj pozábis, ka tvojiva obádáv jezika zanicsati scséjo, ár znás dobro, ka szta kralá bilá, szlovenszkiva kralá: Pribina pa Kocel.

Zdaj pozábis, ka péski mores hoditi 90 kilometrov dalecs, ka blágo na hrbiti mores nosziti, ár nemas zselénice. Ka je tebi za zselénico, gda más dvá kralá i vindasnyem szvét i téva szta: Pribina pa Kocel.

Pribina pa Kocel! Vúva szta flastrom na vsze rane. Csi lúszto járem noszi, teski járem, csi néma krúja, néma odévke, csi je od vrétn zsitka odvřezano, csi je od szvétá odlócseno, ka tó dene? Vě szta pa kralá bilá: Pribina pa Kocel.

I gda lúszto pred minisztera ide szvojo tozso napřédávati, i gda komiszár szvojo szodbo vřpově, na vsze tozso, na vsze prosnyé sze li ete recsi csújejo: Pribina pa Kocel.

Ka szte dvě léti délati? Ka szte dvě léti délati? je pito Goszpon Csolak Antics polkovnik od Goszpon Lipovšek okrajnoga glavára na Trdkovi, gda je veliko vnozino lúszta vido, stero je prevedno „Eljen Magyarország“ kricsalo. Goszpon Lipovšek szo plécsa vtegyúvali, ali niksi odgóvor szo né znali dati.

Naj nam dopúszti Goszpon Csolak Antics polkovnik, csi mészto Lipovšek okrajnoga glavára mi dámo odgóvor. Nász nika né tezi, záto lehkó po iztini guscimo. Za déco szo nász prestimali, i tak szo stéli z nami djáti, kak z décov. Blódiš szo nász, zapelávali szo nász i edne iztinské recsi szo nam né pravli. Od pětfele velki nóvi zselénic szo nam pregádali, po iztini szo pa dojzaprli naso jedino zselénico, tak ka szmo z pétdeszti léti nazájvrzeni, péski hodimo 60—90 kilometrov dalecs i na hrbiti noszimo blágo. Od bogáte Jugoszlávie szo gúcsali, po iztini szo pa nász na nikoj szpravli. Záprli szo vsze vrétné nasega vřszta, nikse nóve szo né oprli, nas vřsztvinszki zsitke je omedlo, szirmacske szmo grátali, szamo spionje pa plácsani lúdjé májo zsetvo. Od velke demokrácie szo gúcsali i v tom iméni szo odegnali naso prvěso goszpodo. Po iztini szo pa deszetrát teliko goszpode pripelali k nam, liki je prvé biló. Od velke kulture szo gúcsali, po iztini szo pa naso kulturo zanicsali, nasi lúdjé neszmejo csteli niksi novin pa niksi knig, nasa déca sze v soláj ne vcsi drúgo, liki nerazméte krajínske vřsuse. Od velke szloboscsine szo gúcsali, po iztini szo pa nász vnájhtijo robsztvo vřgli, po nocsi zszandárje klonkajo pri hizi nedúzsnoaga csloveka, nancs pinoi neszmejo, pazijo na nász, glédajo kama idemo i z kim guscimo. Od velke jugoszlavcsine szo gúcsall, po iztini szo pa redili szvojo speciálno krajínsko politiko. Zvrajsov szilov szo sze na nász vřgli i v dvě léti szo nász překoblésti stéli vnyúv krajínszki obráz, v dvě léti szo oni vsze na csiszto stéli szpravili.

Ka szmo méli, vsze szo nam krajzéli. Zselénico szmo méli, kraj szo nam go zéli. Lépo trztzvo szmo méli, na nikoj je szprávleno. Méli szmo vrétné zsitka, námamo ji vcs. Dvá jezika szmo méli, zdaj nam je niti eden né dopúszcseni.

I vsze tó nase lúszto szamo záto more trpěti, ár szta sze najsla dvá csloveka, Klekl pa Slavič, steriva

nase lúszto v krajínszko kózso scsěta překvcpiti. Ali nase lúszto bi řezen nóro moglo bidti, csi bi telikáje nevole pa mantré, telikáje zgúbscke přenoszilo szamo záto, naj téva csloveka iztino máta.

Vi Goszpon Csolak Antics polkovnik, szte zagvúšno záto pitali od Lipovšeka, ka szte dvě léti délati, ár vi tůdi tak stimate, ka je mogócsé sztójězér lúszto v dvě léti překvcpiti v drúgo formo. Tó je velka zblóda. Tákse sze ne naprávi z szilov i z pritiszaványem, i kém hitře sze scsě napraviti tēm gvúsněse sze nigdár ne naprávi.

Leszica na automobili. Leszica szí je automobil szprávilá i na tom je sla piscence lovit.

— Moje dráge pipiske, pojte z ménom v Varazsdin, pojte z ménom, szladko vince pit, dobro zrnye řěsti i velko Jugoszlávie pozdrávat.

I neszla je pipiske v Varazsdin i dávala je nyim dobro zrnye i szladko vince i oni szo pozdrávali Jugoszlávie.

GLÁSZI ZAMERIKE.

Mró je v Bethlehemi Vřcsics István v Tivadarci rodjeni nas domivncár, zřena (rodjena Fliszár Anna) i devětero decé je oształo za nyim.

Vogrszkoga szlověnszka plébánosa zseléjo. V Bethlehem városi szo vogrszki szlovenje né zadovolni z szvojim plébánosom (krajínszka pleměna), ár sze je nas jezík né návso i escse sze spótari z lúszta. Lúszto právoga vogrszkoga szlověnszka díuhovnoga pasztera scsě méti.

Odgóvor Novini. Amerikánszki Szlovenčov Glász med drúgim od Kleklovi Novin etak pise: „Tak právite, ka je zdaj szlovin szam szvoj goszpód i téda dónok pisete, ka pride eden velki goszpód z Ljubljane (ali kak bi zšě tó řěcs mogócsé biló vřpovědati z Kurbliane ali Lubliáne). Idite idite, ka bi nam kaj táksega notripolagali, stero nas vogrszkiszlovenszki zsalódec nikak nescse notřizěti... Vi szí tam med zšebom szami méra nemřete dati, ár sze vszgdár szvajžete, eden drúgoga spotate i za psze szo imenűjete, mészto toga, ka bi notřiszpoznali, ka szte rávno vi zapelávci tiszti pszi, steri eden drúgoga grizěte.“

„Tě goszpód, steri sze je na Vogrszkom vcsio i zdaj „Novine“ pise, sze trno máto briga za tó, kak de nas vogrszkiszlovenszki národ zšivo na zemlé, gde sze je poródo, nego za tó sze, briga, kak bi mogo najvcs haszka potěgnoti z Vogrszkiszlovenov stere je on ódao tēm milim Szrbom.“

„Novine“ pisejo, ka szo v Martjanci Eljen Magyarország kicsali i vogrszke nóte popěvali. „Novine“ sze csúdivajo, ali tů nika nega sze csúdivati. Vogrszkiszlovenje szo né pozábili i nigdár ne pozábijo lépe vogrszko nóte, ár szo onť tak rodjeni, ka vogrszko kurázšijo májo vu zšebi, stero „Novine“ nedomo vřsztrěbiti. Ali dosztrakát „Novine“ tůdi morejo Eljen Magyarország kricsati, ár szo přesziljene znamenita déla vogrszki doliszpiszati. Tak je tak goszpoda. Vogrszkiszlovenje szo tó i né kak je vi imenűjete Szlovenci. Mi szmo szlovenci nigdár né bili i tůdi méno nigdár. Szrbzski zšibekpaszterje do mogli z nase lépe krajine odhájati ár vřpószěne nyigvo szěmen, stero szo v naso vogrszkoszlovenszko zemló poszėjali. Krajinci zšě szami převidijo, ka je velka blódnost bila tē hěresne szrbzské brate méd zšébe púsziti.“

„Jeli je ne csüde vrédno, ka sze té plácsane „Novine“ zdaj z burkajo i pisejo, ka je vogrszki jezik ne potreben v cerkvi, ár je to „magyarizácia“. Magyarizácia, csüti szte? Ali od toga náma ne gucsijo, ka táz blódni plácseni szlovenszki *Odávci* to návjékso „szerbizáció“, ali pa csi sze vam bole vídi, „krajnizáció“, rédjio. Mi dönók tak miszlimo ka szo nasi Vogrszkiszlovenje prve znali vogrszki, kak pa szrbszki! Ali do to túdi tajili téj *domovine odávci*?“

Pomali ali gvúšno trbé délati, píse Amerikanszki Szlovenčov Glász. Mi eti v Ameriki prebivájócsi Vogrszkiszlovenje na tom délako, kak bi sze nasi brati od toga jugoszlávskoga járma odkúpti mogli. Od onoga járma, steroza szo nigdár né zseléli. Né vu mislénýi, né vu djányi né vu szenyýi sze je nyim to niti né szenyalo, ka bi oni gdaszvéta vu etakso moko szpadnoli. Zsé je doszta vréména minólo od onoga cajtá mao, ka szmo mi eti vu Ameriki prebivájócsi Szlovenje nase protisztaténye zacsnoli i doszta britkoszti je prislo na one zavüpane lúde, ki szo to délo prékdáno méli, ali pomali sze zácsajo nasa déla zoriti. Naso prosnýo szo z postenyom goripréli i nasa prosnýa je za dobro zéta.

Amerikanszki Vogrszkiszlovenje za nász. Kak szmo zsé ednök glászili, v Bethlehem városi goriposztávleni Vogrszkiszlovenszki Národn Tanács je Dvorsák Gyözö követa gorioprozso, naj v nyúvom iméni antanta kormányom edno prosnýo dá notri, v sterom oni szvojo récs gorizidnéjo za sztári kraj. Dvorsák Gyözö je na nyega zavüpano délo szpuno i v Genf városi na kongresszusi máli národov je pitánye Vogrszkiszlovenčov naprédao. Kongressz je pred Národnó Ligo edno szpómenico poszlo, v sterói, vöpvé, ka sze Vendonia naj nazájvzvése k Vogrszkomi orszázi.

Amerikanszki Szlovenčov Glász, pri priliki toga glásza etak píse: Vszákoga dobroga Vogrszkoaszlovenszskoga csloveka szrcé je malo szkoscilo na té glász. Zdaj mo pá bole volo méli k tomi cíli, ár szmo zsé telko napré, ka je prosnýa poszluhnyena i tak sze tróstámo, ka sze nase dalésnye prosnýe poetomtoga túdi szpunijo. Neszmímó vu dvojnószit szpádnóti, ár sze lehko csákámo, ka sze eden lépi dén na to prébudímó, ka szo nasi cíli zadobleni. I gda ednök tiszto vrémén pride, stero mi tak trno csákámo, mi amerikánszki Vogrszkiszlovenje mo sze nájbóle veszellí na ono blájéseno récs: *oszlobodjena je nasa drága szlovenszka krajina od jugoszlávskoga járma*.

Velki národn gyülész. Szept. 25-oga je v Bethlehem varási velki szlovenszki národn gyülész bio drzsáni. Cseszticne szo racsún dali od toga, ka szo vcsinili za nas sztári kraj. Mészto Kertsmár J. Józsefa je za szednika Konkolic György, mészto Persa Istvána za notárosa Koczén Ivan bio odebráni. Nistéri lúdjé szo velko lármó rédli, té szo vóodposzláni z gyülésha.

Pod pravicsnoj póti. Pod tém titulúsom Amerikánszki Szlovenčov Glász eden prelépi artikulúsz prineséz. Nyegove glávne miszli szo etc. Kaksté gucusi lúsztvó, gvúšen fundamentum v pravici mámo, z pravícov nájdale pridemo. Oni lúdjé, ki szvojo národ szlúsziti scséjé, ne glédajo na to, ka de nyim nájlészé i nájhíté na haszek, nego vszigdár li dosztojnoszt szvojeja národa májo pred ocásni. Nas máli národ szvoje cíle tak doszégne nájlészé, csi de ocsi dobro opréte méo ino ne dá sze zapelati od káksi

zapelávcov, ki drúgi cílov némajo, kak szvoje prekléte poszebicne cíle. Nas národ more szpoznati, ki szo nyegovi prijátelje i ki szo oni, ki sze számo za prijátelje vódávajo ali hújso szo od návjékosi protivnikov. Mi moremo vózpóznati, ki szo sztálnoga neposzebicznoga mislénýa lúdjé i na té sze moremo zavüpati. Zapeláve pa moremo odúriti i odlócsiti sze moremo od nyi. One, ki szo velke falinge, doszta gréha csinili, ki szo pogúbeloszt prineszli na lúsztvó, moremo povrzsti i vszákí závézek zsnými raztrgati. Szmetje sze more krajiszpravit, prápot sze more vóztrébíti, konkot sze more vószkúbnóti, li tak dobi mócs doher nárasz.

Drúgi velki gyülész Vogrszkiszlovenčov v Bethlehemi. Oktobra 2-ga dnéva je velki vogrszkiszlovenszki gyülész bio drzsáni v Bethlehemi v Szlovenszkom Halli na sterom szo nazócsi bili goszpón Horváth Lőrinc plébános, predszenik Závéze Vogrszkiszlovenčov. Goszpón Strausz István predszenik Bethlehemszskoga Prvoga Rázlocsa té Závéze odréjo gyülész, pozdravlejo nazócsi bodóce i prékdájó récs goszpón Horváth Lőrinc plébános, ki z tém zacsnéjo szvojo lépi gucs, ka vsze v szlobodnoj Ameriki prebivájócsi Vogrszkeszlovene goripózóvéjo, naj eden drúgome v rokó szégnejo i tak délamó za nas máli Vogrszkiszlovenszki národ tam prék v Europi, steri dneszlen pod ruzsnim szrbszskimkrajnszskim jármom gecsi i naj ne dopúsztimo, ka bi nas národ vóztrébíti i krajvtrgnoli od maternoga orszáza, v sterom szmo jezero lét mirovno zsvéli. Za tém naprédáva, ka je do etoga mao vcsinyeno za nas národ.

Po tisztom Sharfecz Károly pénéznik goriprecstéjo szvoje racsundáványe. Gyülész to na znánye zéme. Gyülész poetomtoga szkoncsa, ka Prvi Rázlocs Závéze Vogrszki Szlovenčov goriohdrzsi i goripózóvé v Bethlehemi prebivájócsi Vogrszkeszlovene naj notrisztójo v Závézo. Gyülész szkoncsa nadale, ka pénéznik cèle Závéze v Bethlehemi bóde i na to csészit goszpón Sharfecz Károlyna odeberé.

Gyülész zetimi recsámi szkoncsa szvoje délo: Nedopúsztimo ka bi nasz vó zetoga szvéta fundali, né, né, né, nigdár né!!!

Od vogrszki novín. „Szlobodna Rejes“ glászi, ka je Zadravec táboorszki púszek na národnóm gyülési tak pravo, naj sze od liberálszki novín i od táksi novín, stere za sziomasko lúsztvó písejo, krajzémejo stamparije i naj sze prékdájó Horthy-féle novínám. Tó je níkak né isztina. Zadravec púszek je né követ, po táksém néme na národnóm gyülési gucs drzsati. Nasi amerikánszki brati naj sze ne dájo zapelati, naj ne pozábijo, ka zdaj okóli Vogrszskoga orszáza vnógo híénov nasztréga, ki z cílov mocsjóv i z velkími pénezámi na tom délajo, naj sze od Vogrszskoga orszáza kak nájvecs lagovije razszúrjávo po szvétí.

Od nasi vogrszki novín je isztina eta. Vsze prvése novine zdaj rávno tak vózhájajo, kak v bojni i pred bojnov, ali vnozszina nóvi novín je túdi posztanolo, tak ka zdaj v tom málom Vogrszskom orszázi szkoron dvakrát teliko novín jeszte líki pred bojnov. Od toga, ka bi Horthy szvoje poszebne novine méo, szam nigdár níksega gucsá né csüjo; Horthy obri partov sztoji. Szatárése novíné („Budapesti Hirlap“, „Pesti Hirlap“, „Az Újság“, „Pester Lloyd“, „Neues Pester Journal“, „Az Est“, „Magyarország“, „Világ“, „Pesti Napló“ i t. n.) szo vsze liberálszke, mad nóvimi novínámi po mojem znányi nega niti edne né stera bi klerikáláa bíla, jeszto kracsanszke novine, stere vcsászi proti zsidóvom písejo, jeszto nadale za pávre napiszane novine (kisgazdapárt je te návjékosi párt v národnóm gyülési).

Po mojem známy za szirmasko lúsztvó nega novín. Za internacionalszke szocializste napravána novína je „Népszava“, stera z rédoma vózhája, kak ove novíne. Tó novíno na vékše délavci estjó. Ali délavci szo zdaj vsze, szamo né szirmácke. Eden bojár na mészce 6500 korón pláče má, i té bógi fabricski délavci túdi né doszta ménje. Proti tomí eden miniszter 4500 korón, eden prédjen bíróv 2500 korón, eden profesor 1500 korón mészecse pláče dábla.

Táksi naópacsen szvét je zdaj prinasz. Po célom szvétí szo glázi raztorjeni, ka Vogrszki orszáz reakcionárius kormány má, ali pod tém kormányom délavci tákso pláčo májo, stero szo esce komunizsti né mogli doprineszti. Te nájprosznési délavce (napszámós) na dén zvón sztroska nájménye 70 korón pláče dóbi (profesorzi na edendén 50 korón szpádne). Eden sóstárszki legény na sész dni 700—1500 kprón pláče má po tom, kak je prilícen.

Níká de pító, kak moremo mi csesztíckie za tak málo pláčo délati i kak moremo z té zsvetí. Tó je edno velko pitánye. Ali níka ne pozábmo. Mí vózváceni lúdjé moremo áldov prineszti, ár mi vidimo príszesztoszt. Prószén cslovek szamo péneze vídi, szvzovjov krátkogledócsov pametjov némre tó víditi, ka mi vídimo. Nász dúsa osznávlá i délamo za blájzenszó príszesztoszt, ár známo, ka szamo neposzeblíceno délo szprávi nazáj naso domovino.

Od Zadravec púspeka túdi morem níka písztati. On je szín ednoga prósznoga béreša v Murakózi i po táksem némre bíditi protivník szirmaskoga lúsztvá. Gd je on v Zalaegerszegi na ednom szvétki velki gucs drzso, nyegova mati szo túdi tam bíli. Vármegyóvszka gospoda je velki obed dála, i pri tom sztóli szo szedéli Zadravec púspeka mati v prósznom páverszkom gvanti z vacalékóm na glávi, na ednom kráji je főispán na ovom kráji je pa eden miniszterszki viziski csesztík szédo. Nam náj níka ne gucsíjo z túhínszki orszázogv od demokracíe.

Glázi od Zavéza Vogrszki Szlovenov. Zavéza je od japanszkgoga nagyköveta písztó dóbila, vsterom on, Zvézi na znánye dá, ka je od ameríkánszki Vogrszki szlovenov dóbleni memorandum v Tokio poszlo, otdék ga zvónésnyi miniszter po diplomátszkoj póti posle v Páris.

Rávno tak je Zavéza goriproszila dr. L. J. Vanden Bergh profesoraz náj vu Haagi na internacionalszkom právde kongreszusi gorizdigne szvojo récs i náj naprédáva velko krívico, stera sze z edním málim národom godí.

Neszrecsa ednoga vogrszkgoga szlovena. Messics Károly je v Pittsbúrgi neszrecsno obhodo. Gd je z ednoga pikníka domó só, na ednom mószti sze je ednomí vlakí sto vóognóti, ali tak neszrecsno je szkocso, ka je doj z mosztá v grabo szpadno i bujo sze je. V Nerádnovci (Nádorfa) sze je nárdó, 33 lét je sztar bío i vbrígí je kak ameríkánszki szoldák szlúžso.

Nóva právda za notriprivandrane. Kak szmo zsé v ednoj prvésoj numeri glászili v Washingtoni sze nóva právda rédi za v Ameríki prebívájóese notriprivandrano lúsztvó. Po toj právdi de notriprivandrano lúsztvó na szvetlosztí drzšno. Vszáki notriprivandrani de sze mogo glásziti i de mogo za odrasdenoga csloveka deszté za déčo pa trí dolláre plácsati na létó.

Vcsenyé je tó nájpvo. Pod tém titulusom Ameríkánszki Szlovenov Glász etak písjejo. Dosztakrát szmo tákše csúli gúcsati, ka je pávrom né potrébno vcsenyé. Táksi glázi szo véc né na mesztí. Vcsenyé je szaksemmi csloveki potrébno, pávrom rávno tak, kak vszákomí vbrígómí. Ár je vcsenyéj blájzenszvtó. Zsé szo notriprevídlí, ka doszta vécse haszka

prineszé, csi vucseni lúdjé délájo, kak pa névózváceni. Vcsenyé lehkó národ goripomóre, i neznanoszt ga lehkó dojpótore. Vszáki sztaris i vszáko déte bí na tom moglo bíditi, ka sze náj vcsí, ár je vcsenyé tó nájpvo. Nájmre v Ameríki doszta prilík jeszte na vcsenyé, zató sze déča náj vcsí i náj na pó póti vcsenyé tá ne nyá. Nájbóle potrébno délo bí túdi bíló csi bí sze nasa vogrszka szlovénszka déča télovo mujstranye vcsila. Nájkéssé vcsézíje je csi je generácia, stera za námí pride, zdravoga míslénja, zdrave pámeti i zdrave mócsi.

REDITELA PÍSZMA.

D. Eden cslovek vszvoji Novínaj od níksi lázsov gúcsi. I szm é cslovek od lázsov gúcsati, té cslovek, kí je v célom szvjoem zstíki z hamisíov délo. Té cslovek sze je v Szombathelyi za dobroga Vogrina vódávo, med tém je szkrívoma kránýszko politíko rédo. Té cslovek je púspeki potrdjávo, ka on pobozsen vadíuványzski liszt rédi, medtém je rédo domovínéodáványe. Té cslovek sze za betezsnoga napravó i od púspeka je penzio proszo, dobrovolen púspek nyegov me je péneze dao, náj sze ide vrácsit na Primorje. I sao je na púspekoví pénezaj na Primorje ali né sze vrácsit nego z Krájncami nakanénye kúhat, kak bí mogli eden máli národ pozsréti. Té cslovek je od Vogrszkgoga orszázga kak betezsen cslovek penzio dóbo i on je v dobrom zdávjí dale príprávo domovínéodáványe. Céli nyegov zstíek je nesztani tekáj krívíc. Na vogrszkgoga orszázga sztroskaj sze je goríhráno i vónávcsó i Judás je gráto szvojega orszázga. Kak pop je vadíuványzsko csúténje i pobozszansztvo na szénje neszo i pod képa bozse díke je szvojím neszramotním rúzsím cílom póť klacso. On sze kak velki bránitel szvojega lúsztvó vódáva i on je tiszti, kí je nájkéso nevoló na tó lúsztvó prínészó. I té cslovek szm é od lázsov gúcsati, té cslovek, koga céli zstíek je napunjeni z nájkéssím gréhamí. Ali kakkoli sze obrácsa eszi pa tá, kakkoli sze szkríva, bozsi bics ga doszégne. Bóg ne bíje z botom.

Arany Jánosa Toldi v nasem jeziki.

Kardos János, té nájszkrblívnesi délavce nasega jezika je med drúgímí Arany Jánosa Toldia ino Toldia Vécсар túdi dojborno na nas jezík. Ali od toga je dúgo lét níssce níka né znó. Píszté szo sze na rálócsmí méstzaj vlácsile. V 1916-om létí je eden nas domívín-csár v Szalafóí gorínajso eden tao té písztm, med témi je bío Arany Jánosa Toldi ino Toldia Vécсар. Toldi je zdaj v knígaj vódní v Budapešti po Hornýánszky Viktorá stamparíji. Nase lúsztvó de gvúšno z velkov radostjov cséto té lépe peszmí, nájlépse med témi, stere szo do etoga mó v nasem jezíkí napíszane.

Kníge sze dóbíjo v Budapešti (Kókai Lajos könyvkereskedése IV., Kammermayer-u. 3.), v Szentgotthárdi (Wellisch Béla), v Radgonyi (Buchhandlung Semlitsch).

Odgovoren reditel: MIKOLA SÁNDOR.

Reditelstvo ino vúdáványe:

Budapest, VI., Nagy János-u. 7.

Céna napréplácsánye za Vogrszki orszáz 40 koron na létó.

Napréplácsánye túdi gorívéme

Wellisch Béla knígovezár v Szentgotthárdi.

HORNÝÁNSZKY VIKTORÁ STAMPARÍJA, BUDAPEST.